

Bożenna
ODOWSKA-SZLACHCIC

Metoda integracji sensorycznej

*we wspomaganiu rozwoju mowy
u dzieci z uszkodzeniami
ośrodkowego układu nerwowego*

Biuletyn
ODOWSKA SZLACHCIC

Metoda integracji sensorycznej

*we wspomaganiu rozwoju mowy
u dzieci z uszkodzeniami
ośrodkowego układu nerwowego*

SPIS TREŚCI

Wstęp 11

Wprowadzenie 13

CZĘŚĆ I. Teoretyczne aspekty metody integracji sensorycznej w stymulacji rozwoju mowy

Rozdział 1. Charakterystyka i ocena zaburzeń w rozwoju mowy u dzieci z uszkodzeniami układu nerwowego 17

- 1.1. Podstawy rozwoju mowy i ocena umiejętności komunikacyjnych 17
- 1.2. Charakterystyka mowy u dzieci z uszkodzeniami ośrodkowego układu nerwowego 22

Rozdział 2. Metoda integracji sensorycznej 24

- 2.1. Historia powstania metody i jej podstawowe założenia 24
- 2.2. Przyczyny zaburzeń procesów integracji sensorycznej i zakres stosowania metody integracji sensorycznej 25
- 2.3. Charakterystyka podstawowych systemów zmysłowych 26
- 2.4. Metodologiczne założenia teorii integracji sensorycznej 28
- 2.5. Poziomy integracji sensorycznej a rozwój mowy 31
- 2.6. Diagnostyka procesów integracji sensorycznej 33
- 2.7. Terapia procesów integracji sensorycznej 35

Rozdział 3. Wczesne wykrywanie zaburzeń w komunikacji i dysfunkcji oralno-twarzowych w oparciu o metodę integracji sensorycznej 36

- 3.1. Znaczenie mechanizmów odruchowych w rozwoju mowy 36

- 3.2. Rola raczkowania w procesie rozwoju mowy i w kształtowaniu się funkcji wzrokowych 42
- 3.3. Znaczenie układu limbicznego, zmysłu powonienia i smaku w rozwoju mowy 43
- 3.4. Charakterystyka i rozpoznawanie zaburzeń oralno-twarzowych 44
- 3.5. Ocena funkcji percepcyjno-motorycznych (wskaźniki rozwojowe) 47
- 3.6. Reakcje na bodźce sensoryczne pod kątem diagnozy i terapii zaburzeń w zakresie komunikacji 49
- 3.7. Kwestionariusz rozwoju mowy i zdolności komunikacyjnych u dzieci z uszkodzeniami układu nerwowego powyżej 3. roku życia 52

Rozdział 4. Charakterystyka i zaburzenia mowy oraz dysfunkcje procesów integracji sensorycznej u dzieci z chorobami układu nerwowego 56

- 4.1. Uwarunkowania zaburzeń mowy u dzieci z chorobami układu nerwowego 56
- 4.2. Zaburzenia procesów integracji sensorycznej u dzieci z uszkodzeniami ośrodkowego układu nerwowego 57
- 4.3. Charakterystyka i zaburzenia mowy u dzieci z zespołem Downa 60
- 4.4. Charakterystyka i zaburzenia mowy w autyzmie wczesnodziecięcym 63
- 4.5. Charakterystyka i zaburzenia mowy w mózgowym porażeniu dziecięcym 70
- 4.6. Charakterystyka i zaburzenia mowy u dzieci upośledzonych umysłowo 73
- 4.7. Ogólne cele i kierunki wspomagania rozwoju mowy czynnej 77

CZĘŚĆ II. Praktyczne zastosowanie metody SI w stymulacji rozwoju mowy

Rozdział 5. Wybrane aspekty terapii integracji sensorycznej we wspomaganie rozwoju mowy 81

- 5.1. Rozwijanie komunikacji niewerbalnej – ćwiczenia wspomagające (w oparciu o metodę Weroniki Sherborne) 82
- 5.2. Ćwiczenia oddechowe i relaksacyjne 83

- 5.3. Propozycje ćwiczeń normalizujących bazowe systemy zmysłowe 84
- 5.4. Przejawy i terapia zachowań stereotypowych 88
- 5.5. Techniki terapeutyczne stymulujące systemy zmysłowe i wspomagające rozwój mowy 99
- 5.6. Ogólne zasady optymalizacji poziomu aktywności sensorycznej 105

Rozdział 6. Sensomotoryczna stymulacja systemów zmysłowych, sfery oralnej i narządów artykulacyjnych 108

- 6.1. Ogólny zakres wspomagania rozwoju mowy – techniki terapeutyczne stymulujące bazowe systemy zmysłowe 108
- 6.2. Stymulacja sensomotoryczna sfery oralno-twarzowej 109
- 6.3. Usprawnianie aparatu artykulacyjnego 110
- 6.4. Ćwiczenia oddechowe bierne i czynne 113
- 6.5. Nadmierne ślinienie się – strategie terapeutyczne 115
- 6.6. Wspomaganie i rozwój mowy czynnej 117
- 6.7. Przykładowa sekwencja domowego programu wspomagającego komunikację werbalną 118
- 6.8. Zestawy ćwiczeń do wielozmysłowej stymulacji sensorycznej 119
- 6.9. Wskazówki dla terapeutów, logopedów i rodziców 122

Bibliografia 124

Słowniczek ważniejszych terminów 127

Aneks 131